

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНСТРУМЕНТОЗНАВСТВО, ІНСТРУМЕНТОВКА ТА ІМПРОВІЗАЦІЯ**

Освітня програма Музичне мистецтво
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність _025 «Музичне мистецтво»

Галузь знань 02 КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Інструментознавство, інструментовка та імпровізація
Викладач (-і)	Гулянич Ю. М. кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва
Контактний телефон викладача	Гулянич Ю. М. 095 064 94 84
Е-mail викладача	yurii.hulianych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Індивідуальні заняття
Обсяг дисципліни	Два семестри
Посилання на сайт дистанційного навчання	-
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіку індивідуальних занять зі студентами
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна створена для реалізації педагогічних завдань на сучасному рівні професіоналізму у вивченні музичного інструментарію та в розкритті проблем зародження, розвитку та функціонування всього грандіозного музичного організму, який представляють музичні інструменти. Музичні інструменти – матеріальні представники того виду мистецтва, який серед усіх інших можна визначити як найбільш невловимий і абстрактний. Предметом вивчення може і повинен бути не лише окремий зразок музичних інструментів чи їх характерний для даної історичної епохи чи місцевості комплект – тобто, ансамбль чи оркестр; вивченню підлягають як технічні та виразові можливості музичних інструментів, так і сфера їх застосування й побутування. Більше того: інструментознавство охоплює й проблематику технічного поєднання між собою звучань окремих музичних інструментів, що логічною приводить до проблем фіксації нотного матеріалу в партитурах та збереження виконавських реліктів, що вдалося зафіксувати збирачами-фольклористами від носіїв інструментальної музики у фонографії.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета викладання курсу «Інструментознавство, інструментовка та імпровізація» полягає в успішному засвоєнні студентами знань із інструментарію оркестрів різних складів, його історичної еволюції від появи до сучасного стану, конструкції інструментів їх різновидів, художніх можливостей, прийомів виконання з формами застосування інструментів у різних складах оркестрових груп. Вивчення даної дисципліни дає змогу сформувати у студента-бакалавра еволюційно-історичний підхід до розуміння культури народного музикування, поняття про характерні особливості, художні можливості та практичне застосування музичного інструментарію. Завдання – у результаті вивчення дисципліни «Інструментознавство, інструментовка та імпровізація» студенти повинні: знати: – історію виникнення та походження музичних інструментів, процес їх становлення і розвитку; – методологію і методику дослідження музичних інструментів; – класифікацію музичних інструментів за системою Е.Горнбостля – К.Закса та іншими можливими системами класифікації; – художньо-виразальні можливості музичних інструментів, щодо їх використання в ансамблі, оркестрі; – основні завдання та досягнення сучасних етноорганологічних досліджень; – основні типи і види оркестрів та їх застосування на різних етапах; – основні прийоми, оркестровки та аранжировки інструментальних творів для оркестру	

народних інструментів.					
вміти:					
– аналізувати історичні процеси, які визначили напрями формування та розвитку музичного інструменталізму; – аналізувати літературу з питання дослідження музичних інструментів, і на цій основі здійснювати порівняльні, етносоціологічні розгляди зразків і явищ музичних інструментів; – професійно і вільно оперувати термінологією методичної оркестрової літератури; – на належному методичному рівні проводити заняття в оркестровому класі, а також професійно робити інструментовки та переклади для оркестрів різних типів; – вільно володіти характерними особливостями групи інструментів оркестру народних інструментів; – вміло читати та відтворювати на фортепіано оркестрову чи ансамблеву партитуру.					
4. Результати навчання (компетентності)					
Вивчення дисципліни «Інструментознавство, інструментовка та імпровізація» сприяє формуванню у студента таких фахових компетентностей: • Застосовування професійно-профільованих знань у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі; • Знання основних шляхів пошуку виконавських засобів втілення художнього образу у виконавській, діяльності; • Використання професійно-профільованих знань у виконавській, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій діяльності; • Використання теоретичних знань та володіння музичним матеріалом різних епох для здійснення інструментовок; • Використання професійно-профільованих знань та навичок при вихованні та навчанні музикантів; • Використання знань, умінь і навичок зі спеціалізованих професійних дисциплін в процесі вирішення практичних завдань із названого курсу.					
5. Організація навчання курсу					
Обсяг курсу – два семестри					
Вид заняття - індивідуальні			Загальна кількість годин -		
			180		
Лекції			40		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			26		
самостійна робота			114		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
V-VI	025 «Музичне мистецтво»	III		Вибірковий	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Характеристика інструментарію оркестру народних інструментів, діапазон, принципи звуковидобування.					

Тема 1. Предмет інструментовки і перекладу.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 2 п., 8 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 2. Завдання курсу.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 6 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 3. Характеристика інструментів струнної групи.	Аудиторні заняття	Література до теми	4 л., 8 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 4. Характеристика групи баянів-акордеонів.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 2 п., 7 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 5. Діапазон, тембр, технічні можливості дерев'яно-духових інструментів.	Аудиторні заняття	Література до теми	4 л., 2 п., 8 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 6. Оркестрова педалізація, поліфонія, контрапункт тощо.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 2 п., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 7. Характеристика кобзових інструментів, бандури, цимбалів та групи ударних інструментів.	Аудиторні заняття	Література до теми	4 л., 2 п., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Змістовий модуль 2. Прийоми та методи інструментовки та аранжировки інструментальних та вокальних творів для оркестру народних інструментів.					
Тема 1. Прийоми інструментовки музичного твору для оркестру народних інструментів.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 2 п., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни

Тема 2. Інструментовка музичного твору для соліста-інструменталіста з оркестром народних інструментів.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 6 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 3. Аранжировка та переклад музичних творів для соліста-вокаліста, хору з оркестром народних інструментів.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 6 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 4. Написання оркестрових партитур для трістих музик, інструментальних ансамблів та шкільних оркестрових груп.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 2 п., 10 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 5. Багатоголосся поліфонічного складу.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 2 п., 8 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 6. Динаміка, артикуляція. Оркестрова ритміка.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 6 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 7. Переклад фортепіанної фактури в оркестрову.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 2 п., 5 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 8. Переклад симфонічних творів для оркестру народних інструментів.	Аудиторні заняття	Література до теми	4 л., 2 п., 8 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни
Тема 9. Оркестрова обробка народних пісень.	Аудиторні заняття	Література до теми	2 л., 4 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	Згідно робочої програми навчальної дисципліни

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів. Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за стобальною шкалою і
-----------------------------------	--

	переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. Поточний контроль та оцінювання проводиться безпосередньо викладачем. Періодичний та семестровий контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку бакалавра та засвоєння ними навчальної програми на певному етапі навчання. Форма контролю: екзамен. Критерії оцінювання: «ВІДМІННО» (90 – 100 балів) виставляється бакалавру, який: Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні завдання, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, показує оригінальний підхід у викладенні основних тем, має конкретні позитивні результати самостійної науково-пошукової діяльності. Здатен до самостійного виконання практичного завдання, може аргументовано обрати спосіб інструментовки, відповідні образу художнього твору, вільно використовує знання особливостей конструкції, строю та діапазону інструментів, способів звуковідтворення, особливостей інструментовки музичних творів різних стилів, жанрів для розв'язання поставлених перед ним завдань. «ДОБРЕ» (70 – 89 балів) виставляється бакалавру, який: Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях та формуванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці за зразком, самостійно виконує практичні завдання передбачені програмою. Має стійкі навички виконання завдання, використовує знання особливостей конструкції, строю та діапазону інструментів, різновидів оркестрових фактур. «ЗАДОВІЛЬНО» (50 – 69 балів) виставляється бакалавру, який: Володіє навчальним матеріалом поверхнево, фрагментарно, знайомий з основними поняттями навчального матеріалу. Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання, невпевнено оперує знаннями будови та художньо-виражальних особливостей інструментів. «НЕЗАДОВІЛЬНО» (25 – 49 балів) виставляється бакалавру, який: Має фрагментарні знання (менше половини) принезначному загальному обсязі навчального матеріалу, під час відповіді допускаються суттєві помилки. Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
--	--

	«НЕЗАДОВІЛЬНО» (0 – 24 балів) виставляється бакалавру, який: не володіє навчальним матеріалом. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.
Вимоги до письмової роботи	Навчальна дисципліна передбачає написання індивідуальних письмових завдань із опрацювання обов'язкової та додаткової літератури, а також аналізу музичних творів. Письмові завдання оцінюються відповідно до Методичних рекомендацій та положення про організацію самостійної роботи студентів кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань бакалаврів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів, Методичних рекомендацій та положення про організацію самостійної роботи студентів кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва спеціальності 025 «Музичне мистецтво» Організація контролю знань бакалаврів, зокрема, умови допуску до підсумкового екзамену проводяться на підсумковому занятті у вигляді контрольної роботи.

7. Політика курсу

Навчальна дисципліна «Інструментознавство, інструментовка та імпровізація» для ОР бакалавра створено для реалізації педагогічних завдань на сучасному рівні професіоналізму для вивчення музичного інструментарію, розвитку та функціонуванні всього музичного організму, який представляють музичні інструменти. Предмет вивчення це не лише окремі зразки музичних інструментів, чи їх характерний для певної історичної епохи ансамбль чи оркестр, вивченню також підлягають, як технічні так і виразові можливості, а також застосування і побутування.

8. Рекомендована література

1. Агава С. Музыкальные инструменты средневековья в трактатах Абдугадира Мараги // Народные музыкальные инструменты и инструментальная музыка. Сб. статей и материалов в 2-х ч. – ч. 1. М.: Сов.композитор, 1987. С. 189 –196.
2. Аллендер И. Музыкальные инструменты Китая. М.: Музгиз, 1958. 27 с.
3. Андреева Е. Ф. Ударные инструменты современного симфонического оркестра. «Музична Україна», 1990.
4. Барсова И. Книга об оркестре [2-е изд]. М. : Музыка, 1978. 208 с.
5. Барток Б. Народная музыка Венгрии и соседних народов. М.: Музыка, 1966. 79 с.
6. Благодатов Г. История симфонического оркестра. Л. Музыка, 1969. 311 с.
7. Василенко С. Инструментовка для симфонического оркестра. М., 1952.
8. Ващенко Г. “Загальні методи навчання”. Підручник для педагогів. Видання перше. К.: Українська Видавнича Спілка, 1997. 441 с.
9. Вертков К. Русские народные музыкальные инструменты. Л. : Музыка, 1975. 280 с.
10. Воеводин В. Пособие для руководителя студенческого оркестра народных инструментов. К. : Гос. метод. центр учеб. заве-дений к-ри и ис-в, 2003. 143 с.
11. Газарян С. В мире музыкальных инструментов. М. :

- Просвещение, 1985. 223 с.
12. Гайденко А.П. Інструментознавство та основи теорії інструментування: Підручник. Х. : Майдан, 2010. 156 с.
 13. Галайская Р. Коротко о зарождении и развитии русского музыкального этноинструментоведения // Народные музыкальные инструменты и инструментальная музыка. – Сб. статей и материалов в 2-х ч. – ч. 1. М.: Сов.композитор, 1987. С. 216 – 228.
 14. Геварт Ф. Новый курс инструментовки. М., 1913.
 15. Гуцал В. Грає оркестр українських народних музичних інструментів. К. : Мистецтво, 1978. 168 с.
 16. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва. К.: НМАУ, 1998. 229 с.
 17. Давидов М. Київська академічна школа народно-інструментального мистецтва: посібник. К. : НМАУ, 1998. 224 с.
 18. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. К.: Академвидав, 2004. 352 с.
 19. Дразниця Л. Оригінальний репертуар оркестрів народних інструментів УРСР (1930 – 1970 рр.). Л., 1982. 39 с.
 20. Іваницький А. Українська народна музична творчість. К.: Муз.Україна, 1990. 336 с.
 21. Іваницький А. Українська народна музична творчість: навч. посіб. /під ред. М. Поплавського / М-во культури і мистецтв України; КНУКіМ. – [2-е вид., допрацьоване]. К. : Музична Україна, 1999. 222 с.
 22. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. К. : Музична Україна, 1981. 110 с.
 23. Іванов П. Оркестр українських народних інструментів. К.: Муз.Україна, 1981. 112 с.
 24. Беседи об оркестре / Рогаль-Левицкий Д. Москва, 1961. 288 с.
 25. Сидоров В. Манок – музыкальный инструмент эпохи неолита // Народные музыкальные инструменты и инструментальная музыка. – Сб. статей и материалов в 2-х ч. – ч. 1. М.: Сов.композитор, 1987. С.157 – 163.

Викладач _____ /Гулянич Ю.М. /